

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2022/88

Karar Sayısı:2025/166

Karar Tarihi:22/7/2025

R.G.Tarih-Sayı:9/12/2025-33102

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 133 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 26/5/2022 tarihli ve 7407 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 127. maddesinin;

1. Dördüncü fıkrasının;

a. Üçüncü cümlesinde yer alan “...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” ibaresinin “...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” şeklinde değiştirilmesinin,

b. Dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

2. Beşinci fıkrasının;

a. İkinci cümlesinde yer alan “...kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” ibaresinin “...kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” şeklinde değiştirilmesinin,

b. Üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

B. 17. maddesiyle 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 10., 13., 15., 35., 36., 38., 40., 90., 123., 125., 129. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükümleri

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 7. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin;

a. İbare değişiklikleri yapılan dördüncü fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“Fon Kurulu üyeleri ile Fon personeli aleyhine, Fon Kurulunun veya Fonun bu Kanunda yazılı görevlere ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle, gerek görevlerinin ifası sırasında

gerek görevden ayrılmalarından sonra, açılmış veya açılacak her türlü tazminat ve alacak davası, Fon aleyhine açılmış sayılır ve bu davalarda husumet Fona yöneltilir. Avukatlık ücreti ve dava masraflarına ilişkin yukarıdaki fıkra hükmü işbu hukuk davaları için de aynen geçerlidir. Yargılama sonucunda Fon aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle Fonun ödeme yapması hâlinde, **Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır...**

b. Dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılan dördüncü cümlesi şöyledir:

“Fonun, yaptığı ödemeleri ilgililerinden talep edebilmesi için, bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi gerekir.”

c. İbare değişikliği yapılan beşinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“Mülga 3182 sayılı Bankalar Kanununun 64 ve 65 inci maddeleri ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesi ve bu Kanun uyarınca işlem yapılan bankalarla ilgili olarak Bakan, Kurul veya Fon Kurulu tarafından atanan yönetim kurulu ve denetleme kurulu üyeleri aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılmış bulunan davalar da atamayı yapan ilgili mercii olan Kurum veya Fon aleyhine açılmış sayılır ve bu davalarda da husumet ilgili kuruma yöneltilir. Yargılama sonucunda ilgili kurum aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle, ödeme yapılması hâlinde, ilgili **kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır...**”

ç. Beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan üçüncü cümlesi şöyledir:

“İlgili kurumun, yaptığı ödemeleri ilgililerinden talep edebilmesi için, bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi gerekir.”

2. 17. maddesiyle 6758 sayılı Kanun’un 20. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Değişik:26/5/2022-7407/17 md.) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınan banka/şirketler ve bunların varlıkları ile ilgili olarak Fona verilen yetkiler, bu Kanun ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen kayyımlik görevi ile satış veya tasfiye işlemlerinde, bu şirketlerin yahut bunların sahiplerinin Fona borçlu olup olmadığına ve varlıkları üzerinde Fon haczi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kıyasen uygulanır. **Yönetim ve denetimi veya kayyımlik yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayyım olarak atandığı banka/şirketleri ve ortaklık paylarını soruşturma, kovuşturma veya iflas ve tasfiye süresince yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasına göre malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37 nci maddesi uygulanır.** Şirketlerin tasfiye işlemlerini yürütmek üzere Fon Kurulu tarafından görevlendirilen tasfiye komisyonu, adli işlemler veya davalar bakımından taraf ehliyetine sahiptir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketlerin ya da ortaklık paylarının bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutardan, Fonun satış, dava veya avukatlık masrafları düşüldükten sonra kalan tutar yargılamanın kesin hükümle sonuçlandırılmasına kadar bir hesapta nemalandırılır. Şirket

varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutarlar ise, 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesi uyarınca oluşturulan sıra cetveline göre dağıtılır. Sıra cetveline göre dağıtım yapıldıktan sonraki bakiye, bu Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan işlemlerin tesisi için şirket hesaplarına aktarılır. Ortaklık paylarının satışında, satışa ilişkin masraflar ile dava veya avukatlık masrafları, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı bulunmayan hissedarların payından düşülmez.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükümleri

1. Mülga 25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 64. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Madde 64- (Yeniden Düzenleme: 16/06/1994 t. 538 s. KhK. m.30)

1. Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde, Bakan uygun bir süre vererek, banka yönetim kurulundan;

a) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini veya sermaye benzeri kredi temin edilmesini,

b) Kar dağıtılmamasını, tahsilinde tehlike görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını,

c) Bir kısım şubelerin kapatılması, yeni personel alımının durdurulması veya sınırlandırılması suretiyle veya benzeri şekilde masrafların kısılmasını,

d) İştirak veya sabit değerlerin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını,

e) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, kredilerin sınırlandırılmasını veya durdurulmasını, verimsiz veya donuk kredilerin takibiyle ilgili önlemlerin artırılmasını,

f) Mevzuata aykırı fiilleri ile banka mali bünyesini zayıflattığı tespit edilen personelin bankayı temsil yetkilerinin kaldırılmasını,

g) Genel kurulun toplantıya çağırılmasını,

h) Mali bünyenin güçlendirilmesi için gerekli görülecek diğer tedbirlerin alınmasını,

isteyebilir.

...

Bakan, yukarıdaki tedbirleri talep hakkı saklı kalmak kaydıyla, gerektiği takdirde bankanın yönetim kurulu, müdürler kurulu veya denetim kurulu üyelerini kısmen veya tamamen görevden alarak veya yönetim ve denetim kurulu üye sayısını artırarak bu kurullara üye atamaya, kanuni karşılık yükümlülüklerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın da görüşünü alarak cezai faizlerini kaldırmak suretiyle ertelemek veya düşürmek de dahil olmak üzere mali bünyenin takviyesi için gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.

Bu madde gereğince atanan yönetim kurulu üyeleri için 22 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki hükümler aranmaz.

...”

2. Mülga 3182 sayılı Kanun'un 65. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Fon’un Kuruluş, Görev ve Yetkileri

Madde 65- (Değişik kenar başlığı: 16/06/1994 t. 538 s. KhK. m.31)

1. Bankacılıkta güven ve istikrarı korumak ve bankaların mali bünyelerini güçlendirmek, gerektiğinde yeniden yapılandırmak ve bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

Fon, 64 üncü maddeye göre yönetimi kendisine tevdi edilen banka ile ilgili olarak tevdi tarihi itibarıyla düzenlenecek bilançoysu esas almak suretiyle,

...

b) Sermayenin asgari % 51'ine sahip olduğu,

i) Bankanın yönetim ve denetim kurullarını değiştirmek; riskli alacaklarını, iştirak paylarını, menkul ve menkul sayılabilecek değerlerini ve gayrimenkullerini nakden veya vadeli olarak devralmak ve sermayesini arttırmak veya azaltmak da dahil bankanın yeniden yapılandırılmasına yönelik tüm tedbirleri almak,

...

hususlarında yetkili ve görevlidir.

...”

3. Mülga 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu’nun 14. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Denetlemeler Sonucunda Alınacak Tedbirler

Madde 14- 1. Denetlemeler sonucunda bu Kanuna ve bu Kanuna dayanılarak alınan kararlara ve yapılan düzenlemelere, bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemlerin tespit olunması halinde Kurum, sorumluları hakkında yapılacak cezai işlem saklı olmak üzere, vereceği süreler içinde söz konusu işlemlerin düzeltilmesi ve tekrarına meydan verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması hususunda ilgili bankayı uyarır. Banka, verilen süreler içinde Kurumca istenen tedbirleri almak ve aldığı tedbirleri Kuruma bildirmek zorundadır. İstenen tedbirlerin alınmaması veya bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikteki işlemlerin tekerrürü halinde Kurul, işlemlerin mahiyet ve önemine göre;

a) Yönetim kurulu üyelerinin tamamını veya bir kısmını görevden alarak veya üye sayısını artırarak bu kurula üye atamak,

...

Da dahil olmak üzere, bankanın emin bir şekilde çalışmasına ve mevduat sahiplerinin korunmasına yönelik her türlü tedbiri almaya ve uygulamaya yetkilidir. Bu maddeye göre Bankalara atanacak yönetim kurulu üyelerinin ücretleri Kurulca tespit olunur ve Kurumdan karşılanır.

....”

4. 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 37. maddesi şöyledir:

“Sorumluluk

MADDE 37- (1) 15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında karar alan, karar veya tedbirleri icra eden, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hal süresince yayımlanan kanun hükmünde kararnameler kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz.(2) (Ek: 20/11/2017-KHK-696/121 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/113 md.) Resmi bir sıfat taşıyıp taşımadıklarına veya resmi bir görevi yerine getirip getirmediğine bakılmaksızın 15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında hareket eden kişiler hakkında da birinci fıkra hükümleri uygulanır.

(3) (Ek:5/12/2019-7194/50 md.) Terör örgütlerine veya (...) Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve bu nedenle kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerden, adli veya idari soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin sosyal güvenlik haklarına ilişkin başvuruları hakkında 31/10/2019 tarihine kadar karar alan, bu kararları yerine getiren veya işlem yapmayan kamu görevlilerinin bu karar ve fiilleri nedeniyle (...) idari, (...) ve cezai sorumluluğu doğmaz.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 20/7/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Elif ÇELİKDEMİR ANKİTCİ tarafından işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 7. Maddesiyle 5411 Sayılı Kanun'un 127. Maddesinin Dördüncü Fıkrasının; Üçüncü Cümlesinde Yer Alan “...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” İbaresinin “...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” Şeklinde Değiştirilmesinin, Anılan Fıkranın Dördüncü Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının, Beşinci Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan “...kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” İbaresinin “...kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” Şeklinde Değiştirilmesinin ve Söz Konusu Fıkranın Üçüncü Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

1. Dördüncü Fıkranın Üçüncü Cümlesinde Yer Alan “...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” İbaresinin “...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” Şeklinde Değiştirilmesi

a. Genel Açıklama

3. 5411 sayılı Kanun’un 111. maddesinde anılan Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, mülga 3182 sayılı Kanun, bu Kanun’la yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Kanun ve 5411 sayılı Kanun uyarınca temettü hariç ortaklık hakları ile yönetimi ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (Fon) intikal eden bankalar ile Fonun çoğunluk hissesine sahip olduğu bankaların (Fon bankaları) yönetilmesi, mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi ve 5411 sayılı Kanun’la verilen diğer görevlerin ifası için kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Fonun kurulduğu hükme bağlanmıştır. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında Fonun Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu ile Başkanlıktan oluştuğu belirtilmiştir.

4. Anılan Kanun’un 112. maddesine göre Fonun karar organı olan Fon Kurulu, biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Fon Kurulu Başkanı Fonun da başkanıdır. Kanun’un 113. maddesinde öngörülen niteliklere sahip Fon Kurulu üyeleri aynı madde uyarınca Cumhurbaşkanınca atanırlar.

5. 121. maddenin birinci fıkrasında Kanun ile Fona verilen görevlerin gerektirdiği görev ve hizmetlerin Fon avukatları, Fon denetçisi ve denetçi yardımcıları, Fon uzmanı ve uzman yardımcılarından oluşan meslek personeli ile idari personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir.

6. Anılan maddenin ikinci fıkrasına göre başkan yardımcıları, daire başkanları, müdürler, başkanlık müşavirleri ve meslek personeli kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edilecektir. Kadro karşılığı sözleşmeli çalışan Fon personeli ücret, mali ve sosyal haklar dışında her türlü hak ve yükümlülükleri yönünden 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olacaktır.

b. Anlam ve Kapsam

7. 5411 sayılı Kanun’un 127. maddesinde Fon Kurulu üyelerinin, Fon personelinin, Fonun atadığı veya Fonu temsilen seçilen yöneticilerin, iflas idare memurlarının ve Fon personelinin sorumlulukları düzenlenmiştir. Anılan maddenin dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde Fon Kurulu üyeleri ile Fon personeli aleyhine, Fon Kurulunun veya Fonun söz konusu Kanun’da yazılı görevlere ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle gerek görevlerinin ifası sırasında gerek görevden ayrılmalarından sonra açılmış veya açılacak her türlü tazminat ve alacak davasının Fon aleyhine açılmış sayılacağı ve bu davalarda husumetin Fona yöneltileceği hükme bağlanmıştır.

8. Söz konusu fıkranın üçüncü cümlesinin önceki hâlinde yargılama sonucunda Fon aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle Fonun ödeme yapması hâlinde, Fonun bu meblağı, ilgililerinden talep edeceği düzenlenmişken 7407 sayılı Kanun’un 7. maddesiyle anılan cümlede yer alan “...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.” ibaresi “...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.” şeklinde değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik dava konusu kuralı oluşturmaktadır. Kuralda yer alan ilgililerin ise Fon Kurulu üyeleri ve Fon personeli olduğu açıktır.

9. Öte yandan kuralda her ne kadar Fonun kusurlu olan ilgililere ödediği meblağı talep etmesi bir *hak* olarak nitelendirilmişse de bunun özel hukuk ilişkilerindeki *haktan* ziyade kamu hukuku ilişkilerindeki *yetki* biçiminde anlaşılması gerektiği kuşkusuzdur.

c. İptal Talebinin Gerekçesi

10. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla Fon aleyhine açılan tazminat ve alacak davalarında Fon tarafından yapılan ödemelerle ilgili olarak sorumluluğu bulunan kişilere rücu edilmesinde Fon yönetimine takdir yetkisinin verildiği, tazminat sorumlusu olan kusurlu kamu görevlilerine rücu edilmesinin anayasal zorunluluk olduğu, kuralda öngörülen takdir yetkisinin bu anayasal zorunlulukla çeliştiği, ayrıca söz konusu takdir yetkisinin rücu hakkının kullanılmasında ilgililer arasında ayrımcılık yapılmasına neden olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 10., 13., 35., 40., 90., 123. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrasında “*Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.*” denilmek suretiyle kamu görevlilerinin görev ve yetkileri kapsamındaki kusurlu eylemleri nedeniyle rücuen sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır (AYM, E.2022/90, K.2023/201, 30/11/2023, § 45).

12. Anılan hüküm, kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri her türlü kusurdan kaynaklanan tazminat davalarının muhatabının idare olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu hükümle kusuruyla idareyi zarara uğratan kamu görevlisinin sorumluluğu ortadan kaldırılmamıştır. Anayasa'nın söz konusu maddesi uğranılan mali zarar için sorumlu olan kamu görevlisine rücu edilmesini zorunlu kılmaktadır. Maddenin gerekçesinde bu husus “*Kamu hizmeti görevlilerinin görevleri ile ilgili olarak kusurlu eylem ve işlemleri ile idareye verdikleri zarardan sorumlu olacakları ise esasen uygulanmakta olan bir ilkenin tekrarıdır.*” şeklinde ifade edilmiştir (benzer yönde değerlendirme için bkz. AYM, E.2021/5, K.2023/109, 1/6/2023, § 60).

13. Anayasa'nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasında da “*Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.*” hükmüne yer verilmek suretiyle tazminat sorumluluğu bakımından da rücu kurumu düzenlenmiştir. Anayasa'nın anılan maddesinde kişilerin resmî görevliler tarafından gerçekleştirilen haksız işlemler sonucu uğradığı zararların devletçe tazmin edileceği ve devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. Maddede düzenlenen rücu hakkının kapsamı Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrasında daha da belirginleştirilerek söz konusu hakkın kullanılması ilgili kamu görevlisinin kusurlu olması şartına bağlanmıştır.

14. Dava konusu kuralda Fonun rücu edebileceği *kusurlu bulunan ilgililer* olan Fon Kurulu üyeleri ve Fon personelinin Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen *diğer kamu görevlileri* kapsamında oldukları açıktır. Fon aleyhine açılacak tazminat veya alacak davalarının konusunu ise Fon Kurulu ve Fonun görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemler oluşturmaktadır.

15. Doktrinde kamu görevlilerinin göreviyle bağlantılı kusurları hizmet içi kişisel kusur ya da görevsel kusur olarak da tanımlanmaktadır. Bu çerçevede ortaya çıkan sorumluluk, idari eylemde bulunulurken veya idari işlem tesis edilirken bireylerin bazı haklarının ihlal edilmesi

nedeniyle ortaya çıkan zararların giderilmesi yükümlülüğünü ifade etmektedir (AYM, E.2020/18, K.2021/38, 3/6/2021, § 17).

16. Kural, kamu görevlisinin göreviyle bağlantılı kusurlarından kaynaklanan tazmin sorumluluğuna ilişkin düzenleme içermekte olup söz konusu sorumluluk bu kapsamda açılan ve Fon aleyhine sonuçlanan davalar nedeniyle ortaya çıkan kamu zararından kaynaklanmaktadır.

17. Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrasına göre kamu görevlisinin neden olduğu zarar, kamu görevlisine rücu edilmek koşuluyla idare tarafından karşılanmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hizmetlerini yerine getirirken üçüncü kişilere verdikleri zararın tazmini amacıyla ödedikleri tutarları, bu zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan kamu görevlilerine kusurları oranında rücu etmesi anayasal bir zorunluluktur.

18. Anayasa'nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde devletin sorumlu olan ilgiliye rücu hakkının saklı tutulması -bu hükmün kapsamını belirginleştiren Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrası da gözetildiğinde- kamu görevlilerinin kusurlarından doğan zararın telafisi için idarece ödenen tazminatın kamu görevlilerine rücu edilmesinin anayasal bir zorunluluk olduğunu ortaya koymaktadır.

19. Bu itibarla kural kapsamında kamu görevlisinin neden olduğu zarardan dolayı ödeme yapan Fonun bu meblağı kusuru bulunan ilgililerden talep etme hakkının saklı olması, rücu hakkının kullanılmasında idareye bir takdir yetkisi tanımamaktadır. Dolayısıyla kuralın Anayasa'nın 129. maddesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

20. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 129. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 129. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 40. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 7., 10., 13., 35., 90. ve 123 maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

2. Dördüncü Fıkranın Dördüncü Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılması

a. İptal Talebinin Gerekçesi

21. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla Fon tarafından rücu edilecek ilgililer hakkında kusurlarının tespitine yönelik mahkeme kararının kesinleşmesi şartının aranmasından vazgeçildiği, ilgililerin kusurlu davranışlarının aynı zamanda suç konusu olması hâlinde kesinleşmemiş mahkûmiyet kararına dayanılarak bu kişilere rücu edilmesine imkân tanınmasının masumiyet karinesini ve ilgililerin mülkiyet hakkını zedelediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 10., 13., 35., 36., 38., 40., 90., 123. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

22. 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılan dördüncü cümlesinde Fonun yaptığı ödemeleri ilgililerden talep edebilmesi için bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. Anılan cümlenin yürürlükten kaldırılması dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

23. Söz konusu cümle 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle yürürlükten kaldırılmakla birlikte anılan maddeyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder." ibaresi "...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır." şeklinde değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklikle Fonun ilgili kişilere rücu edebilmesinin bu kişilerin kusurlu olmaları şartına bağlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Fon aleyhine açılan tazminat ve alacak davaları sonucunda Fonun ödeme yapması hâlinde ödemeye sebep olan ilgililere rücu edilebilmesi için bu kişilerin kusurlarının bulunması şartı anılan fıkranın üçüncü cümlesinde yapılan değişiklikle birlikte korunmuştur. Buna karşılık dava konusu kuralla Fonun yaptığı ödemeleri ilgililerinden talep edebilmesinde bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi şartı ortadan kaldırılmıştır.

24. Anayasa'nın 129. maddesine göre tazminat davaları nedeniyle idarece ödenen meblağın kamu görevlisine rücu edilebilmesinin temel şartı kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken oluşan zararın onların kusurlarından doğmasıdır. Dolayısıyla kusurun varlığı tespit edilmedikçe kamu görevlisi aleyhine rücu kapsamında tazminata hükmedilmesi mümkün değildir.

25. Kural, kamu zararının ilgililere rücu edilmesinde kamu görevlisinin kusurunun bulunması şartını ortadan kaldırmamış; sadece kamu görevlisi aleyhine tazminat davası açılabilmesi için onun kusurlu olduğunun önceden başka bir mahkeme tarafından tespit edilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır. Diğer bir ifadeyle kuralla kusurun başka bir mahkeme tarafından tespit edilmiş olması rücu davası bakımından bir dava şartı olmaktan çıkarılmıştır. Buna göre kamu görevlisinin kusurunun bulunup bulunmadığı artık rücu davasına bakan mahkeme tarafından belirlenecektir. Kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında zarar görenlere idare hukuku ilkeleri çerçevesinde ödenen tazminatın kamu görevlilerine rücu edilebilmesinde kusur şartı aranmakta ise de kusurun rücu davasına bakan mahkeme ya da farklı bir mahkeme tarafından tespit edilmesini zorunlu kılan herhangi bir anayasal hüküm de bulunmamaktadır.

26. Dolayısıyla kamu görevlisinin kusurunun tespit edilmiş olmasının rücu davası bakımından dava şartı olmaktan çıkarılarak kusur tespiti hususundaki görev ve yetkinin rücu davasına bakan mahkemeye bırakılmasının kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğu açıktır.

27. Bu itibarla kuralla Fonun yaptığı ödemelerin ilgililerinden talep edilebilmesi için bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi zorunluluğunun ortadan kaldırılmasının Anayasa'nın 129. maddesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

28. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 129. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 40. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 129. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 40. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 7., 10., 13., 35., 36., 38., 90. ve 123. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

3. Beşinci Fıkranın İkinci Cümlesinde Yer Alan "...kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder." İbaresinin "...kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır." Şeklinde Değiştirilmesi

a. Anlam ve Kapsam

29. 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde mülga 3182 sayılı Kanun'un 64. ve 65. maddeleri ile mülga 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesi ve 5411 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılan bankalarla ilgili olarak Bakan, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (Kurul) veya Fon Kurulu tarafından atanan yönetim kurulu ve denetleme kurulu üyeleri aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılmış bulunan davaların atamayı yapan ilgili merci olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Kurum) veya Fon aleyhine açılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

30. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde yargılama sonucunda ilgili kurum aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle ödeme yapılması hâlinde, ilgili kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkının saklı olduğu hükme bağlanmıştır.

31. Fıkranın ikinci cümlesinin önceki hâlinde yargılama sonucunda kurum aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle kurumun ödeme yapması hâlinde kurumun bu meblağı, ilgililerinden talep edeceği düzenlenmişken 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle anılan cümlede yer alan "...kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder." ibaresi "...kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır." şeklinde değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

32. Mülga 3182 sayılı Kanun'un 64. maddesine göre denetlemeler sonucu mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi hâlinde Bakanın uygun bir süre vererek banka yönetim kurulundan anılan maddede düzenlenen tedbirleri almalarını talep edebileceği, ayrıca Bakanın gerektiği takdirde bankalara yönetim ve denetim kurulu üyesi atayabileceği öngörülmüştür. Anılan Kanun'un 65. maddesine göre Fon da bu nitelikteki bankaların yönetim ve denetim kurulunu değiştirmeye yetkilidir.

33. Mülga 4389 sayılı Kanun'un 14. maddesinde ise bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemlerin tespit edilmesi hâlinde Kurumun ilgili bankayı uyarması sonrası verilen süre içinde istenen tedbirlerin alınmaması veya bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikteki işlemlerin tekerrürü hâlinde Kurulun bu bankanın yönetim ve denetim kurulu üyelerini değiştirmeye yetkili olduğu düzenlenmiştir.

34. Öte yandan 5411 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca bir banka tarafından düzeltici önlemlerin alınmaması veya alınan önlemlere rağmen sorunların giderilememesi ya da bu tedbirlerin alınması durumunda dahi sonuç alınamayacağının Kurum tarafından belirlenmesi ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun bulunması hâlinde Kurul, genel kurulun en kısa sürede olağanüstü toplantıya çağrılarak yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçının veya tamamının değiştirilmesini veya üye sayısını artırarak üye atanmasını veya karar ve işlemlerde sorumluluğu bulunan mensuplarının görevden alınmasını talep edebilmektedir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

35. Dava dilekçesinde özetle; 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder." ibaresinin "...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır." şeklinde değiştirilmesine yönelik gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 2., 7., 10., 13., 35., 40., 90., 123. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

36. Dava konusu kural, 5411 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılan bankalarla ilgili olarak Bakan, Kurul veya Fon Kurulu tarafından atanan ve Anayasa'nın 129. maddesindeki *diğer kamu görevlileri* kapsamında yer alan yönetim kurulu ve denetleme kurulu üyelerine görevleriyle ilgili kusurlarından kaynaklanan zararlar nedeniyle rücu edilmesine ilişkin düzenleme içermektedir.

37. 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder." ibaresinin "...Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir.

38. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 129. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 40. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 129. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 40. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 7., 10., 13., 35., 90. ve 123. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

4. Beşinci Fıkranın Üçüncü Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılması

a. İptal Talebinin Gerekçesi

39. Dava dilekçesinde özetle; 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 2., 7., 10., 13., 35., 36., 38., 40., 90., 123. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

40. 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan üçüncü cümlesinde ilgili kurumun yaptığı ödemeyi ilgililerden talep edebilmesi için bu kişilerin kusurlu olduklarına ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararının bulunması gerektiği hükme bağlanmıştır. Anılan cümlelerin yürürlükten kaldırılması dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

41. 7407 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 127. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'ya uygunluk denetiminde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir.

42. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 129. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 40. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 129. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 40. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 7., 10., 13., 35., 36., 38., 90. ve 123. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 17. Maddesiyle 6758 Sayılı Kanun'un 20. Maddesinin Değiştirilen (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

43. 6758 sayılı Kanun'un 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasında anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce terör örgütlerine aidiyeti, bunlarla iltisakı veya irtibatı nedeniyle kayyım atanmasına karar verilen şirketlerde görev yapan kayyımların yetkilerinin hâkim veya mahkeme tarafından Fona devredileceği; (2) numaralı fıkrasında maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra olağanüstü hâlin devamı süresince aynı sebeplerle şirketlere ve mal varlıklarına kayyım atanmasına karar verilmesi hâlinde kayyımlık görevlerinin Fon tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

44. Anılan Kanun'un 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise bu Kanun'la Fona verilen kayyımlık görevi ile satış veya tasfiye işlemlerinde 5411 sayılı Kanun'la temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen banka/şirketler ve bunların varlıkları ile ilgili olarak Fona verilen yetkilerin kıyasen uygulanacağı öngörülmüştür.

45. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. maddesinde soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hâllerde, şüpheli veya sanığa ait taşınmaz ve diğer mal varlığı değerlerine el konulmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Anılan maddenin (10) numaralı fıkrasında el konulan taşınmaz, hak ve alacakların idaresi gerektiğinde bu mal varlığı değerlerinin yönetimi amacıyla kayyım atanabileceği belirtilmiştir.

46. 6758 sayılı Kanun'un 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde yönetim ve denetimi veya kayyımlık yetkisi Fona devredilen ya da Fonun kayyım olarak atandığı banka/şirketleri ve ortaklık paylarını soruşturma, kovuşturma veya iflas ve tasfiye süresince yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile 5271 sayılı Kanun'un 128. maddesinin (10) numaralı fıkrasına göre malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 6755 sayılı Kanun'un 37. maddesinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

47. Kuralın atıfta bulunduğu söz konusu maddede 15/7/2016 tarihli darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması süreci ile olağanüstü hâl süresince yayımlanan KHK'lar kapsamında görev alan kamu görevlileri ile bu kapsamda hareket eden kişilerin sorumlulukları düzenlenmiştir.

48. Maddenin (1) numaralı fıkrasında 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında karar alan, karar veya tedbirleri icra eden, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hâl süresince yayımlanan KHK'lar kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluklarının doğmayacağı hüküm altına alınmıştır.

49. (2) numaralı fıkrada resmî bir sıfat taşıyıp taşımadıklarına veya resmî bir görevi yerine getirip getirmediğine bakılmaksızın 15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında hareket eden kişiler hakkında da (1) numaralı fıkra hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.

50. (3) numaralı fıkarda ise terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve bu nedenle kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerden, adli veya idari soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin sosyal güvenlik haklarına ilişkin başvuruları hakkında 31/10/2019 tarihine kadar karar alan, bu kararları yerine getiren veya işlem yapmayan kamu görevlilerinin bu karar ve fiilleri nedeniyle idari ve cezai sorumluluklarının doğmayacağı belirtilmiştir.

51. Kuralın 7407 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle değiştirilmeden önceki hâlinde kayyımlik yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayyım olarak atandığı şirketler ve ortaklık payları kuralın kapsamını oluştururken söz konusu değişiklikte yönetim ve denetimi veya kayyımlik yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayyım olarak atandığı banka veya şirketleri ile ortaklık payları da kapsama alınmıştır.

52. Yine aynı değişiklikte Fonun yetkileri soruşturma ve kovuşturma süreciyle sınırlıyken iflas ve tasfiye süreci de eklenerek Fonun yetki alanı genişletilmiştir. Ayrıca yapılan değişiklikte sorumsuzluk kapsamında olan görevliler artırılmış, kuralda sayılan atanan ve görevlendirilenlerin yanı sıra atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve 5271 sayılı Kanun'un 128. maddesinin (10) numaralı fıkrasına göre görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler de sorumsuzluk hükümlerine tabi kılınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

53. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla haksızlığa uğrayan bireylerin yargı mercilerine başvurma imkânının ortadan kaldırıldığı, bu durumun adil yargılanma ve etkili başvuru haklarını ihlal edeceği, sorumsuzluğu öngörülen kişilerin kamu görevlisi olması nedeniyle meydana gelen maddi zararın bu kişilere rücu edilmesi zorunluluğun da sona erdirilmesinin Anayasa'yla çeliştiği, bu durumun kamu görevlileri arasında ayrımcılığa neden olacağı, ayrıca kuralla atıfta bulunulan maddeyle ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararının uygulanmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 10., 13., 15., 35., 36., 40., 90., 125., 129. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

54. Dava konusu kuralın atıfta bulunduğu 6755 sayılı Kanun'un 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasına yönelik iptali talebi Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarihli ve E.2017/21, K.2020/77 sayılı kararıyla reddedilmiştir. Anılan kararda söz konusu fıkarda öngörülen sorumsuzluğun olağanüstü hâlin sebeplerinin ortadan kaldırılmasında kamu görevlilerinin çalışmalarında başarılı olmalarını, çekinmeden görev yapmalarını ve bu suretle bir an önce olağan döneme geçilmesini amaçladığı, fıkra kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin yerine getirdikleri görev ve kararları nedeniyle sorumlu tutulmamalarının nedeninin bu kişilerin haksız fiil veya suç teşkil eden eylemlerine hukuki ve cezai bağışıklık tanınarak bunlara kendileriyle aynı durumda bulunan kişilere nazaran bir imtiyaz tanımak olmadığı, olağanüstü hâl dönemiyle sınırlı ve olağanüstü hâlde alınması gereken, olağan dönemin hukuki düzenlemelerinden oldukça farklı olan tedbirlerin icrasına yönelik görevlerin herhangi bir endişe ve tereddüt duyulmadan yerine getirilmesini sağlamak olduğu, dolayısıyla söz konusu fıkranın eşitlik ilkesini zedeleyen bir yönünün de bulunmadığı belirtilerek fıkranın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2017/21, K.2020/77, 24/12/2020, §§ 252, 253).

55. Kuralın atıfta bulunduğu anılan maddenin (2) numaralı fıkrasıyla ilgili olarak da Anayasa Mahkemesinin 16/7/2020 tarihli ve E.2018/31, K.2020/38 sayılı kararında söz konusu fıkra hukuka uygun fiil icra edenlerin sorumsuzluk kapsamına alındığı, dolayısıyla söz konusu fıkra hukuka uygun fiil gerçekleştirenler hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğun yüklenmediği ifade edilerek fıkranın hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönünün bulunmadığı belirtilmiştir (AYM, E.2018/31, K.2020/38, 16/7/2020, § 33).

56. Kuralla atıfta bulunulan (3) numaralı fıkra yer alan “...*Milli Güvenlik Kurulunca*...” ibaresi ile “...*hukuki*,...” ve “...*mali*...” ibareleri Anayasa Mahkemesinin E.2020/18, K.2021/38, 3/6/2021 kararıyla iptal edilmiş, anılan fıkranın kalan kısmı ise Anayasa’ya aykırı bulunmamıştır. Söz konusu kararda “...*hukuki*,...” ve “...*mali*...” ibarelerine yönelik olarak anılan ibarelerle düzenlenen kamu görevlisinin hukuki ve mali sorumluluğunun, yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle idarenin maddi olarak zarara uğraması durumunda ortaya çıktığı, Anayasa’nın 129. maddesinin beşinci fıkrasına göre kamu görevlisinin neden olduğu maddi zararın kamu görevlisine rücu edilmek şartıyla idare tarafından karşılandığı, ibarelerin ise kamu görevlisinin hukuki ve mali bir sorumluluğunun olmadığını düzenlemek suretiyle söz konusu anayasal hükümle çeliştiği belirtilmiştir (AYM, E.2020/18, K.2021/38, 3/6/2021, §§ 4-35).

57. Öte yandan dava konusu kuralın 7407 sayılı Kanun’un 17. maddesiyle değiştirilmeden önceki hâline yönelik iptal talebi Anayasa Mahkemesinin 13/10/2021 tarihli ve E.2018/93, K.2021/69 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

58. Anılan kararda söz konusu cümlelerin yargılama engeli getirmediği, işlemlerin olağanüstü hâl süresince yayımlanan KHK’lar kapsamındaki görevle ilgili olmadığı ya da bunun sınırlarını aştığının tespit edilmesi hâlinde ilgili kişilerin sorumluluklarının gündeme gelebileceği, 6758 sayılı Kanun’da kayyımlik yetkisi verilen kişilere olağanüstü hâl süresince yayımlanan KHK’lar kapsamında hukuka aykırı, haksız fiil veya suç işleme görev veya yetkisinin verilmediği ve verilemeyeceğinin açık olduğu, bu nedenle cümlelerin haksız fiil veya suç teşkil eden eylemlerini kapsamadığı, öte yandan cümlelerin düzenlenme ihtiyacının olağanüstü hâl KHK’ları ile verilen görevlerin niteliğinden kaynaklandığı, söz konusu görevin önemli bir kısmının olağanüstü hâlde alınması gereken, dolayısıyla olağan dönemin hukuki düzenlemelerinden oldukça farklı olan tedbirlere yönelik olduğu, kanun koyucunun olağanüstü hâl kapsamında şirket, ortaklık payları ve varlıkların yönetimi ile bu kapsamdaki işlerin yürütülmesi için atananların veya görevlendirilenlerin olağanüstü hâl süresince yayımlanan KHK’lar kapsamında görevlerini herhangi bir endişe ve tereddüt duymadan yerine getirmelerini ve çalışmalarında başarılı olmalarını amaçladığı ifade edilerek söz konusu cümlelerin hukuk devleti ilkesine aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2018/93, K.2021/69, 13/10/2021, §§ 122, 123).

59. Dava konusu kural yönünden de Anayasa Mahkemesinin anılan kararından ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

60. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa’nın Başlangıç kısmı ile 6., 10., 13., 15., 35., 36., 40., 90., 125., 129. ve 153. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

61. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

26/5/2022 tarihli ve 7407 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 127. maddesinin;

1. Dördüncü fıkrasının;

a. Üçüncü cümlesinde yer alan “...*Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.*” ibaresinin “...*Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.*” şeklinde değiştirilmesine,

b. Dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına,

2. Beşinci fıkrasının;

a. İkinci cümlesinde yer alan “...*kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder.*” ibaresinin “...*kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.*” şeklinde değiştirilmesine,

b. Üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına,

B. 17. maddesiyle 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

yönelik iptal talepleri 22/7/2025 tarihli ve E.2022/88, K.2025/166 sayılı kararla reddedildiğinden bu cümleye, değişikliklere ve yürürlükten kaldırılmalara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE 22/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

26/5/2022 tarihli ve 7407 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 127. maddesinin;

1. Dördüncü fıkrasının;

a. Üçüncü cümlesinde yer alan “...*Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder.*” ibaresinin “...*Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.*” şeklinde değiştirilmesinin,

b. Dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

2. Beşinci fıkrasının;

a. İkinci cümlesinde yer alan “...*kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder.*” ibaresinin “...*kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır.*” şeklinde değiştirilmesinin,

b. Üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

B. 17. maddesiyle 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE 22/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR